

Pospíšilová, Jana – Uhlíková, Lucie: Folklor dětí a jeho etnologický výzkum. Metodologická příručka. Brno 2014

5. FORMA A OBSAH VÝZKUMNÉ ZPRÁVY, s. 59

5.1 Struktura výzkumné zprávy

Výsledky empirického výzkumu jsou shrnuty v závěrečné výzkumné zprávě, která není jen popisem výzkumné situace a získaných dat, ale měla by získané poznatky shrnout, vyhodnotit (analýza a interpretace), porovnat je s předpokládaným cílem výzkumu a zhodnotit použité výzkumné metody a techniky práce. Informace by měly být podány takovým způsobem, aby byly srozumitelné i dalším badatelům. K tomu slouží nejen struktura zprávy (její rozčlenění), ale také způsob prezentace dat (úplná jména zúčastněných osob, přesné názvy lokalit, věcí, jevů, artefaktů, nepoužívání zkratk bez jejich vysvětlení atd. – viz dále část věnovaná častým chybám).

Struktura zprávy:

1. titulní list
2. úvodní informace
3. data z vlastního terénního výzkumu
4. závěr (shrnutí)
5. doprovodné informace a přílohy

Titulní list musí obsahovat název instituce (univerzita, fakulta, katedra, resp. ústav), jméno a příjmení autora (studenta), název výzkumu a pod ním informaci o tom, že jde o výzkumnou zprávu (popř. upřesnění předmětu, k němuž je zpráva vypracována). Název výzkumu má zřetelně odrážet téma a identifikaci lokality/regionu či zkoumané skupiny. Protože titulní list obsahuje upřesnění, že jde o výzkumnou zprávu, nedoporučujeme vkládat slovo „výzkum“ do názvu (např. *Generační proměny dětského folkloru na Horňácku, Vtipy u brněnských dětí na 1. stupni ZŠ, Folklor a komunikace dětí v ZŠ v obci Bystré u Poličky*). Ve spodní části titulního listu se uvádí datace (školní rok nebo semestr a letopočet – dle požadavku zadavatele zprávy).

Výzkumná zpráva by měla být zpracována na počítači ve formátu A4, font písma Times New Roman ve velikosti 12, řádkování 1,5. Typy písma (fonty) nekombinujeme, podtržené písmo nepoužíváme. Tučné písmo je určeno pouze pro nadpisy. Kurzivou píšeme písňové

incipity (názvy písní), doslovné výpovědi informátorů a specifická slova či slova v dialektu. U nesrozumitelných tvarů, tedy u slov výrazně odlišných od běžné češtiny, je vždy třeba uvést i spisovnou formu, aby byla zpráva srozumitelná všem čtenářům.

Příklad:

Po Nedašově *létali* (běhali) čerti.

Děti si hrály *bárkde* (ledaskde, na různých místech).

Úvod předchází prezentaci vlastního výzkumného materiálu. Měl by obsahovat formulování **cíle výzkumu** a jeho zdůvodnění (téma, předmět, cíl, účel a aspekty výzkumu), **dataci výzkumu**, **jména zúčastněných osob** (především výzkumníků, ale také např. zadavatelů, zprostředkovatelů, pomocníků); **okolnosti spojené s uskutečněním výzkumu** (výzkumný projekt, zaměření studijního předmětu, pro který je zpráva vypracovávána, financování výzkumu atd.); **údaje o sociálním** (vybraná skupina lidí a její charakteristika), **generačním a geografickém prostředí výzkumu** či o studovaných **dokumentačních fondech** (bližší určení instituce, fondů nebo sbírek, jejich časové upřesnění), o **prostudované literatuře**, v neposlední řadě vymezení výzkumných metod a okolnosti výběru lokality výzkumu a informátorů.

Text vlastní zprávy začínáme detailním popisem prostředí výzkumu. V případě, že jde o věkovou skupinu, vycházíme z její charakteristiky, následují informace o zkoumaných lokalitách. Pokud je výzkum zaměřen na konkrétní lokalitu či region, začínáme charakteristikou, která by měla obsahovat etnografické vymezení (region, subregion či jiné vymezení), geografické či jiné územní zařazení včetně údajů o aktuálním územně správním systému (kraj, okres, mikroregion), demografické údaje (počet obyvatel, konfese, etnicita, popř. převažující zaměstnání obyvatelstva), relevantní informace o historii obce (není ale třeba začínat od první historické zmínky...), kulturním a společenském životě a s ním spojených institucích (školy, knihovna, muzeum, kino, divadlo, spolky, sportovní oddíly, folklorní kolektivy atd.), pokud je to pro téma výzkumu důležité, věnujeme pozornost etnokulturním tradicím (udržované zvyky, obyčeje, obřady, slavnosti, festivaly).

Následují **data získaná při terénním výzkumu**, přičemž materiál je třeba uspořádat podle zvolené klasifikace, metody či systematiky. V případě studia folklorního repertoáru třídíme materiál podle jednotlivých druhů a žánrů (hry, vtipy, písně atd.), v případě transmise či generačních proměn dětského folkloru můžeme získaná data utřídit podle věkových skupin apod. V případě pozorování popisujeme pozorovaných projevy, aktivity či jevy co

nejpodrobněji. U rozhovorů je nutné ve zprávě uvést přesné znění otázek. Součástí odpovědi pak musí být jasná identifikace respondenta (buď v závorce za výpovědí, kterou přepisujeme v kurzivě a v uvozovkách, anebo v poznámce pod čarou). U anonymně vedeného rozhovoru identifikujeme jednotlivé respondenty číselným či písmenným kódem (A, B, C) doplněným o pohlaví a věk zkoumané osoby. Podobné označení informátora používáme u dotazníkové akce (vyplněné dotazníky by měly být součástí výzkumné zprávy jako příloha). Součástí textu vlastní výzkumné zprávy jsou také nejruznější postřehy, komentáře či analytické a interpretační poznámky výzkumníka.

Závěr zprávy obsahuje stručné shrnutí získaných dat, teoretické i praktické poznatky, výsledky analýzy a interpretace shromážděného materiálu, mohou zde být také poznámky o nutnosti korigování výzkumných otázek, o problémech, kterým musel výzkumník čelit, o chybách, kterých se dopustil.

Doprovodné informace obsahují zejména bibliografický soupis pramenů a literatury, se kterou výzkumník pracoval, dále seznamy informátorů včetně jejich charakteristiky – podle potřeby výzkumu může být součástí jméno a příjmení informátora (případně kód či šifra), rok a místo narození, národnost, vyznání, vzdělání, současné a předchozí zaměstnání, sociální původ, adresa a další informace, které informátora charakterizují jako osobnost.

Součástí **příloh** může být digitální nosič (CD, DVD) se zvukovými nahrávkami či fotografiemi (ke každému nosiči musí být připojen název výzkumu, autor výzkumu a stručný obsah), veškeré vyplněné dotazníky, anketní lístky (viz výše) či další během výzkumu získaný materiál (fotografie, památníky, zpěvníky, psané či kreslené dětské projevy, hračky a další hmotné artefakty spojené s dětskou kulturou). Pokud jsou součástí přílohy nebo textu fotografie pořizené studenty, je nezbytné připojit k nim popisku – tj. přesný a výstižný popis dokumentovaného jevu (artefaktu, činnosti a účastníků – pokud možno jmenovitě), název lokality, datum pořizení fotografie a jméno jejího autora.

Součástí výzkumné zprávy je datum vyhotovení zprávy.

V současnosti je nutné před výzkumem ve školách žádat o souhlas rodičů žáků (škola může mít tento souhlas od rodičů udělený).

Jména informátorů – pokud výzkumníkovi neudělí písemný souhlas s uveřejněním plného jména – je třeba anonymizovat (změnit jméno, uvést iniciály aj.) Např. desetiletá dívka.